Dobřenice | Detail mlýna

Identifikační údaje

Adresa	Dobřenice 46 503 25
Okres	Hradec Králové
Katalogové číslo	P 55
Katastrální území	Dobřenice
GPS	50° 8' 47.3'' 15° 38' 32.5''
Mapová značka	Německý / Zaniklý objekt, památník
Poloha vůči obci	750 m JV od OU
Číslo kulturní památky	
Přístupnost	Zaniklý
Rok stavby	před 1755
Rok zániku	

Stručný popis

Pokorný:
Větrný mlýn je již na plánu Dobřenic z roku 1755 (625). Stál ve vzdálenosti asi 550 m na JJZ od kostela v Dobřenicích, při silnici z Nechanic k Přelouči, při její levé straně, na stavební parcele č. 160. Patřil k stavení čp. 46 v Dobřenicích (626). Roku 1841 se uvádí jako větrný mlynář Anton Fendrich a pozemková parcela č. 160 v trati U Hradečnice je mu zapsána jako dominikální (627). Mlýn o jednom složení a s jedním pracujícím semlel tehdy ročně kolem 800 měřic obilí různého druhu (628). O posledním mlynáři Josefu Fendrychovi se zachovala zajímavá zpráva, že „zrušil lopatky a stroje pak poháněla dvě lopatková kola po dvou stranách povětrníku na svislé hřídeli se otáčející. Fendrich jim říkal bubny“ (629). Soudí se, že tu působily na mlynáře cizí vzory, které poznal snad v Rumunsku za Krymské války. V tomto mlýně se mlelo až do roku 1900 (630). Po smrti J. Fendrycha byl dřevěný mlýn roku 1916 zbořen a dřevo zpracováno na palivo (631). Nadmořská výška lokality je cca 270 m (632). Zachoval se větší počet vyobrazení mlýna (633). Pozemková parcela, na níž větrný mlýn stál, náleží dnes manželům Jindřichovi a Janě Mikolandovým a je jimi obhospodařována. Na místě nalezené kameny byly vykopány; použil jich majitel sousední parcely do základů stavby své kolny (634).
(625) V. Deyl, 1.c., 20. O uvedeném plánu Dobřenic sdělilo Krajské vlastivědné museum Zdenka Nejedlého v Hradci Králové, že není známo, kde je plán uložen (GÚ-ČSAV, VM-Č, sdělení ze 16.1. 1956).
(626) SÚA, IS, Bydžovsko 98, stav roku 1841, list IV.
(627) SÚA, SK, duplikát, 97, 3, Dobrzenitz, Grund-Parzellen-Protocol a Bau-Parzellen-Protocol.
(628) GÚ-ÚAGK, SK, Oceňovací operát SK,sumář kraj Královéhradecký,Windmühlen. Katastrální oceňovací elaborát SK uvádí pouze jeden větrný mlýn mezi ostatními policejními a komerciálními živnostmi. (SÚA, cit. duplikát SK, Catastral-Schätzungs-Elaborat, 1853).
(629) V. Deyl, 1.c.
(630) Zpočátku se mlelo žito, později se jen šrotovalo (GÚ-ČSAV, VM-Č), sdělení rady MNV Dobřenice z8.4.1956,čj.244/56 na základě zprávy pí. Fendrichové, jíž dnes náleží dům čp. 46.
(631) Je ještě vyznačen na katastrální mapě z roku 1903 (GÚ-ÚAGK, SK, katastrální mapa i.č. 1208, list 4, Dobřenice); GÚ-ČSAV, VM-Č, cit. sdělení rady MNV Dobřenice na základě místní kroniky.
(632) Státní mapa 1:5000 – odvozená, list Přelouč 3-3, 1954.
(633) Uvádí je uvedený článek V. Deyla. Reprodukce kresby otištěn v Ottových Čechách, IV, Polabí, Praha s.d., 43; vyobrazení mlýna vlastní i pí. Fendrichová a F. Luka (fotografie) z Dobřenic (cit. sdělení rady MNV Dobřenice).
(634) GÚ-ČSAV, VM-Č, sdělení MNV v Dobřenicích z 31.7. 1970 (Pihová).
Dobřenice (Dobrezenitz), o. Hradec Králové, kraj Královéhradecký.
Na prvním vojenském mapování (Josefském), na mapě Čechy z roku 1764-1767, list číslo 112, je ve východním okraji obce nakreslena značka větrného mlýna

Historie

Historie obecně

Větrný mlýn býval donedávna v *Dobřenicích* (dějiny jeho sdělil J. Hoffman, říd. uč. v Dobřenicích). Patřil ke tavení čp. 46., které stojí při silnici vedoucí z Nechanic k Přelouči. Stával na malém pahorku. Kolem "povětrníku" byl rávník, oblíbené místo dětských her.

Kdy byl postaven, nebylo možno zjistit. Na plánu Dobřenic z r. 1755 je již větrný mlýn označen. Z mlynářů uvedeni v oupise duší farnosti dobřenské z r. 1766 mlynář Jan Langr, později Antonín Rozvoda, mlynář povětrný a v r. 1817 František endrych. Posledním mlynářem byl Josef Fendrych, narozený r. 1833, zemřel r. 1909. Již v mládí uviděl hezký kousek světa, ebot' vojenská služba zavedla ho až do Rumunska, kteroužto zemi rakouské vojsko v době krymské války obsadilo (1853 – 856). Po návratu z Rumunska mlynařil až do své smrti. Zavedl nový typ pohonu podle cizího vzoru. Zrušil lopaty a stroje ak poháněla dvě lopatkovitá kola po dvou stranách povětrníku na svislé hřídeli se otáčející. Fendrych jim říkal bubny.

Byl rovněž po mnoho let kapelníkem a jeho tři děti byly dobrými zpěváky a hudebníky. Ve mlýně se mlelo asi do r. 1900. Nemoc mlynářova a chatrný stav stavby další mletí znemožnily.

Po jeho smrti mlýn osiřel a chátral. Vítr ulamoval šindele a prkna. Nejvíce zkusil povětrník za světové války. V noční době prkna se ztrácela. Proto nynější majitel čp. 46. Karel Fendrych r. 1916 mlýn zbořil a dříví zpracoval na palivo.

Tak na dobřenický povětrník, který poutal pozornost i cizinců jako vzácná památka zašlých dob, vzpomínají již jen eho pamětníci a vyprávějí
o jeho slávě nynějším pokolením.

Jest však zachována jeho velká fotografie v kanceláři dobřenického velkostatku. Fotografoval jej Čeněk Slavík, profesor obchodní akademie v Hradci Králové, a reprodukce uveřejněna v časopise "Rozkvět".

Sl. Pavla Nováková (sestra býv. faráře v Dobřenicích) má akvarel od Ant. Bílka (bratrance známého sochaře Bílka).

Frant. Jirsák, říd. uč. v. v. v Dobřenicích, má amatérskou olejomalbu od Karla Goldfingra z r. 1913 (tehdejšího učitele v Dobřenicích).

Karel Fendrych olejomalbu od malíře samouka Karla Voříška, krejčovského tovaryše.

Mlýn je vyobrazen na

- I. vojenské mapování - josefské (1764 - 68)
- II. vojenské mapování - Františkovo (1836 - 52)
- III. vojenské mapování - Františko-josefské (1876 - 78 - Morava a Slezsko, 1877 - 80, Čechy)
- Mapa Království Českého (1850)

Příjmení mlynářů působících na mlýně

- Fendrich Anton
- Fendrych Josef

Architektura

Stav nemovitosti	Neexistuje
Typ	Německý
Dominantní stavební konstrukce	Dřevěná
Historické prvky	
Parametry	

Technologie

Technologické vybavení	
Popis technologického vybavení	
Technologické vybavení	
Stopy po neexistující mlýnské technologii	
Doplňkový provoz	
Doplňkový provoz - popis	
Historické prvky	
Parametry	

Literatura a pramenyZajímavostiOstatní

Větrný mlýn býval donedávna v *Dobřenicích* (dějiny jeho sdělil J. Hoffman, říd. uč. v Dobřenicích). Patřil ke tavení čp. 46., které stojí při silnici vedoucí z Nechanic k Přelouči. Stával na malém pahorku. Kolem "povětrníku" byl rávník, oblíbené místo dětských her.

Kdy byl postaven, nebylo možno zjistit. Na plánu Dobřenic z r. 1755 je již větrný mlýn označen. Z mlynářů uvedeni v oupise duší farnosti dobřenské z r. 1766 mlynář Jan Langr, později Antonín Rozvoda, mlynář povětrný a v r. 1817 František endrych. Posledním mlynářem byl Josef Fendrych, narozený r. 1833, zemřel r. 1909. Již v mládí uviděl hezký kousek světa, neboť vojenská služba zavedla ho až do Rumunska, kteroužto zemi rakouské vojsko v době krymské války obsadilo (1853 – 856). Po návratu z Rumunska mlynařil až do své smrti. Zavedl nový typ pohonu podle cizího vzoru. Zrušil lopaty a stroje ak poháněla dvě lopatkovitá kola po dvou stranách povětrníku na svislé hřídeli se otáčející. Fendrych jim říkal bubny.

Byl rovněž po mnoho let kapelníkem a jeho tři děti byly dobrými zpěváky a hudebníky. Ve mlýně se mlelo asi do r. 1900. Nemoc mlynářova a chatrný stav stavby další mletí znemožnily.

Po jeho smrti mlýn osiřel a chátral. Vítr ulamoval šindele a prkna. Nejvíce zkusil povětrník za světové války. V noční době prkna se ztrácela. Proto nynější majitel čp. 46. Karel Fendrych r. 1916 mlýn zbořil a dříví zpracoval na palivo.

Tak na dobřenický povětrník, který poutal pozornost i cizinců jako vzácná památka zašlých dob, vzpomínají již jen eho pamětníci a vyprávějí
jeho slávě nynějším pokolením.

Jest však zachována jeho velká fotografie v kanceláři dobřenického velkostatku. Fotografoval jej Čeněk Slavík, profesor obchodní akademie v Hradci Králové, a reprodukce uveřejněna v časopise "Rozkvět".

Sl. Pavla Nováková (sestra býv. faráře v Dobřenicích) má akvarel od Ant. Bílka (bratrance známého sochaře Bílka).

Frant. Jirsák, říd. uč. v. v. v Dobřenicích, má amatérskou olejomalbu od Karla Goldfingra z r. 1913 (tehdejšího učitele v Dobřenicích).

Karel Fendrych olejomalbu od malíře samouka Karla Voříška, krejčovského tovaryše.

zdroj:

Vlastivědný sborník Královehradeckac 1936FotogalerieHistorické fotografie a pohlednice

Obrazy

Historické mapy

